

Elastīgas darba vides organizēšana

Rīgā 2019.gada 28.novembrī

Izmaiņas Darba aizsardzības likumā

Izmaiņas stāsies spēkā **2020.gada 1.jūlijā**

Noteikta **attālinātā darba definīcija:**

attālinātais darbs - tāds darba izpildes veids, ka darbs, kuru nodarbinātais varētu veikt darba devēja uzņēmuma ietvaros, pastāvīgi vai regulāri tiek veikts ārpus uzņēmuma, tai skaitā darbs, ko veic, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas. Par attālināto darbu šā likuma izpratnē netiek uzskatīts darbs, kas tā rakstura dēļ ir saistīts ar regulāru pārvietošanos (DAL 1.panta 20.punkts)

Izmaiņas Darba aizsardzības likumā

Nodarbinātais, kurš veic attālināto darbu, sadarbojas ar darba devēju darba vides riska novērtēšanā un sniedz darba devējam informāciju par attālinātā darba vietas apstākļiem, kas, nodarbinātajam veicot darbu, var ietekmēt viņa drošību un veselību (DAL 8.panta (1¹))

Darba devējs:

- veic darba vides risku novērtējumu darba veidam (darbs ar datoru)
- izdod darba aizsardzības instrukciju darbam ar datoru
- veic darba vides risku novērtējumu darba vietai (darba devēja telpās)
- izdot darba aizsardzības instrukciju darba vietas iekārtošanai, veicot darbu no mājām

Izmaiņas Darba aizsardzības likumā

Vai darba devējam ir jāveic darba vides risku novērtējums darbinieka mājās?

- ja nodarbinātais attālināto darbu veic pastāvīgi vienā vietā, darba devējs darba vides riska novērtēšanu veic attiecībā uz konkrēto darba vietu, ja darba devējs un nodarbinātais par to ir vienojušies

(DAL 8.panta 2.daļa)

Izmaiņas Darba aizsardzības likumā

- **Pašnodarbinātā atbildība** par darba aizsardzību
- Darba devējs noskaidro negadījuma iemeslus – «atvieglota izmeklēšana», ja negadījumā darbā cietis pašnodarbinātais (MK 2009.gada 25.augusta noteikumi Nr.950 40.p.)
- **Elektroniskais paraksts**
- Ja uzņēmumā ir 250 vai vairāk nodarbināto tādos komercdarbības veidos, kuros darba devējam jāiesaista kompetenta institūcija (piemēram, būvniecība), bet kompetentā institūcija nav iesaistīta, darba devējs norīko vai pieņem darbā **vismaz 2 darba aizsardzības speciālistus**
- Darba devējs pats nevar nodrošināt darba aizsardzības pasākumus – nepieciešams darba aizsardzības speciālists/ kompetentā institūcija

Nelaiimes gadījums darbā

Kritēriji

(MK 2009.gada 25.augusta noteikumi Nr.950 6.4.p.):

- uzņēmuma teritorijā (darba vietā) darba laikā (iesk. pārtraukumus)
- pildot darba pienākumus ārpus uzņēmuma teritorijas vai ārpus noteiktā darba laika (t.sk. komandējumā vai darba braucienā)
- pārvietojoties starp objektiem saistībā ar darba pienākumiem (t.sk. ar personisko transportu)
- atrodoties darba devēja valdījumā esošā transportlīdzeklī

A composite image on the left side of the slide. The top part shows a hand holding a smartphone. The bottom part shows a magnifying glass held over a laptop keyboard.

Nelaiimes gadījums darbā

Pasākumi darba devēja risku mazināšanai

- Darbinieka pienākums ziņot par nelaimes gadījumu darbā
- Darbnespējas lapu pārbaude VID EDS (cits cēlonis/ nelaimes gadījums darbā)
- Nelaimes gadījuma izmeklēšana, ja darba devējam ir informācija

Kā nodrošināt elastīgu darba vidi?

Darbs birojā + darbs attālināti

Darba kārtības noteikumi **vai** rakstveida vienošanās ar darbinieku

Darbs no mājām (papildus darba vieta)

Vadītāja loma - skaidri noteikti kritēriji, komunikācija ar darbiniekiem

Darba kārtības noteikumi

Nosacījumi darbam attālināti

- darba raksturs
- tehniskais aprīkojums
- sasniedzamība
- informācija kolēģiem (outlook kalendārs)
- darba kvalitāte un izpildes termiņi nepasliktinās
- datu aizsardzība/ konfidencialitāte
- Darba uzdevumi konkrētā dienā (sanāksmes/ tikšanās)

Vienota pieeja

Vienošanās ar darbinieku

Vienošanās slēdzama, ja:

- darba kārtības noteikumi neparedz attālināto darbu
- Darbinieks pastāvīgi darbu veic attālināti (papildus darba vieta)

Vienošanās – darba līguma sastāvdaļa (grozījumi)

Tiesības darba devējam pārskatīt vienošanos

Darbs no mājām

Dokumenti

- Darbinieka iesniegums
- Darba vides risku novērtējums darba veidam
- Rakstveida vienošanās ar darbinieku (papildus darba vieta)

Darba devēja atbildība - izdot darba aizsardzības instrukciju darba vietas iekārtošanai, veicot darbu no mājām

Darbinieka atbildība - nodrošināt papildus darba vietas atbilstību instrukcijai

Darbinieka atbildība pārkāpumu gadījumā

Darbinieka pamatsaistība – pakļauties darba devēja noteiktai kārtībai un rīkojumiem (DL 28.pants)

Attālinātais darbs neatbrīvo darbinieku no atbildības

Darba laika uzskaitē

Darba kārtības noteikumos jānosaka **darba laika sākumu un beigas, pārtraukumus darbā, kā arī darba nedēļas ilgumu (DL 55.pants)**

Darba laiks 8 stundas dienā +/- 1 h (DL 131.pants)

Darba devējam ir pienākums **precīzi uzskaitīt katra darbinieka nostrādātās stundas** kopumā, kā arī atsevišķi virsstundas, darbu nakts laikā, nedēļas atpūtas laikā un svētku dienās nostrādātās stundas (DL 137.p.)

Prakses piemērs (Latvija)

Rīgas apgabaltiesas 2019.gada 19.septembra spriedums: **virsstundas attālinātā darba veicējam**

- Lai atzītu darbinieka tiesības saņemt piemaksu par virsstundu darbu, ir nepieciešams konstatēt faktu, ka viņš virsstundu darbu ir veicis darba devēja uzdevumā un darba devējs to pieņēmis.
- Ņemot vērā, ka lietā nav konstatējams fakts, ka darba devējs būtu uzdevis darbiniekam papildu pienākumus pēc darba laika, un no iesniegtās Skype sarakstes nevar izdarīt secinājumu, ka darbinieks savus darba pienākumus bija izpildījis darba laikā, nav pamata uzskatīt, ka darbinieks ir veicis virsstundu darbu.

Prakses piemērs (Vācija)

Vācijas Federālās Darba tiesas 2018.gada spriedums: **negadījums darbā**

- Negadījums notika daudzstāvu ēkā, kurā atrodas gan uzņēmuma birojs (1.stāvā), gan darbinieka dzīvoklis (5.stāvā)
- Darbinieks, ejot uz pagrabu, kurā atrodas uzņēmuma serveris, nokrita pa kāpnēm.
- Darba laiku Vācijā, neatkarīgi no darba veida, nosaka Eiropas Direktīvas 2003/88/EK izvirzītie minimālie standarti (vidēji 40-48h nedēļa, 11h atpūta).
- Tiesa atzina, ka negadījums noticis darba laikā, tāpēc atzīstams par negadījumu darbā.

Paldies par uzmanību!

Guntis Kalnietis

kompetentais darba aizsardzības speciālists

SIA «Zerorisk», Sesku iela 11 k-4 – 12, Rīga, LV-1035

guntis.kalnietis@tet.lv

Dace Teice

zvērināta advokāte

Zvērinātu advokātu birojs «Nordic Legal»

Blaumaņa iela 22, Rīga, LV-1011

dace.teice@nordic.legal

